

Po latach wraca, by zemścić się na sprawcy swojej niedoli, któremu postanawia uwięzić żonę. Jednak ponownie żart obraca się przeciwko niemu. W tragicomedii o kacu moralnym głównego (anty)bohatera i wypaczonych ludzkich charakterach obrazy z lat 50. przeplatają się z odwilżową atmosferą następnej dekady.

SKOWRONKI NA UWIEŹI | Skřivánci na niti
reż. Jiří Menzel, Czechosłowacja, 1969, 90'
↪ 28.04. | g. 19

Po dwudziestu latach spędzonych na cenzorskiej półce „Skowronki na uwięzi” trafiły do konkursu głównego w Berlinie, skąd wyjechały ze Złotym Niedźwiedziem. Ekranizacja biograficznej powieści Hrabala do dziś jest jedną z najtrafniejszych diagnoz czechosłowackiego reżimu i niezwykłym filmem o sile charakteru i wewnętrznej wolności.

Czechosłowacja, lata 50. Dla tych, którzy jeszcze mają odwagę samodzielnie myśleć, powstaje specjalny program „resocjalizacji”: wrogowie systemu trafiają do pracy w stalowniach i składowiskach złomu w Kladnie. Do jednej „brygady” trafiają m.in. profesor literatury, fryzjer, saksofonista, mleczarz, prokurator i kucharz. Przy pracy codziennie spotykają się z grupą więźniarek. Szybko okazuje się, że kobiety i wrogów systemu łączy brak pokory i skłonność do indywidualizmu.

OBYWATEL HAVEL | Občan Havel
reż. Miloš Janek, Pavel Koutecký, Czechy, 2008, 119'
↪ 29.04. | g. 18.45

W roku 1992, po rozpadzie Czechosłowacji, były dysydent polityczny, przywódca aksamitnej rewolucji, dramaturg i eseista – Václav Havel – został ogłoszony pierwszym prezydentem Republiki Czeskiej. Havel pozwolił swojemu przyjacielowi, filmowcowi Pavelowi Koutecký’emu, na towarzyszenie mu z kamerą, zarówno na Hradczanach, jak i w podróżach po świecie. Tak powstał „Obywatel Havel”, pełnometrażowy film dokumentalny pozwalający dostrzec człowieka znajdującego się w centrum międzynarodowej polityki i zainteresowania mediów, próbującego utrzymać równowagę pomiędzy byciem osobą publiczną a swoim życiem osobistym. Materiały do filmu powstawały przez 13 lat, począwszy od 1992 roku.

OLGA
reż. Miloš Janek, Czechy, 2014, 87'
↪ 30.04. | g. 19

Reżyser Miloš Janek w 2008 roku ukończył film „Obywatel Havel” Pavla Kouteckiego, który zmarł w trakcie jego realizacji. Po kilku latach zdecydował się przypomnieć również wyjątkową kobietę, która od początku stała u boku prezydenta Václava Havla. Film zawiera mnóstwo niepublikowanych wcześniej dokumentów, fragmentów filmowych i zdjęć. Olga pojawia się tu jako zdecydowana komentatorka społeczna, dysydentka i gościnna gospodyni, jako kobieta rzeczowa, nieznosząca jakiegokolwiek przesady, kochająca subtelny humor i mówiąca zawsze to, co myśli. Jej przyjaciele potwierdzają, że nawet w roli pierwszej damy nie zmieniła swojego podejścia i ciągle twardo stąpała po ziemi.

WARSZTATY

PRZEKŁADANIEC

warsztaty rodzinne dla dzieci i rodziców (1,5 h)
prowadzenie: Zofia Małkiewicz, Elżbieta Niewiadomska
↪ 6.04. | 13.04. | 11.05. | g. 12 | Sala Wystaw
bilety: 10 zł

Brak czegoś bywa inspirujący. Wtedy okazuje się, że kalosz może być doniczką, patyk wiosem, a sok z buraków farbą. W latach 70. i 80. artyści czechosłowaccy mierzyli się z wieloma ograniczeniami. Podczas warsztatów przyjrzymy się bliżej strategiom, jakie stosowali w czasie cenzury. Każdy z uczestników weźmie na warsztat jedną z prezentowanych na wystawie prac, którą przy pomocy innych środków przełoży na „swój” język.

WYSTAWA PO OMACKU

warsztaty sensualne (2 h)
prowadzenie: Magdalena Skowrońska, Bartek Lis
↪ 8.05. | g. 17 | zbiórka: kasa CK ZAMEK
bilety: 5 zł
obowiązują zapisy: b.lis@ckzamek.pl (liczba miejsc ograniczona)

Czy można „ogłądać” sztukę z zasłoniętymi oczami? Doświadczać jej innymi zmysłami niż tylko wzrokiem? Spróbujemy to sprawdzić podczas sensualnych warsztatów. Posmakujemy i posłuchamy czechosłowackiej kultury. Po omacku, z zasłoniętymi oczami, odwiedzimy morawską wioskę Sowiniec w Czechach – miejsce, które stało się ważnym ośrodkiem nieoficjalnej czechosłowackiej kultury. Zapraszamy także osoby z dysfunkcją wzroku – zapewniamy pomoc w dotarciu do CK ZAMEK.

WYKŁADY

WIOSKA TO GLOBALNY ŚWIAT

wykład prof. Jindřicha Štreita
↪ 3.04. | g. 19 | Sala Wystaw
wstęp wolny

CZESKIE MORZA – wykład Piotra Sikory

↪ 11.04. | g. 18.30 | Sala Wystaw
obowiązuje bilet wstępu na wystawę

Wykład poświęcony jest młodej scenie artystycznej w Republice Czeskiej. Punktem wyjścia będą stereotypy i klisze, które pojawiły się w polskiej kulturze wraz z falą czechofilii. Czechy jawią się nam jako liberalna wyspa na środkowo-europejskim morzu nękanym przez przypiływy konserwatyizmu.

Przykłady poszczególnych wystaw oraz praktyk twórczych z ostatniej dekady posłużą jako case-studies do analizy status quo sztuki w ujęciu socjologicznym, politycznym czy ekonomicznym.

ARTYSTA JAKO KOLEKCJONER. KILKA SŁÓW O KOLEKCJACH ARTYSTÓW NA PRZESTRZENI WIEKÓW

wykład Kamili Kłudkiewicz
↪ 9.05. | g. 18.30 | Sala Wystaw
obowiązuje bilet wstępu na wystawę

Artyści od wieków kolekcjonowali sztukę. W XIX wieku odnajdziemy zarówno kolekcje rzemiosła artystycznego, tkanin czy uzbrojenia, jak i niewielkie zbiory obrazów, powstałe drogą wymiany pomiędzy współpracującymi malarzami. Do wyjątkowych zjawisk w historii kolekcjonerstwa należą zbiory, konstruowane przez artystów, związanych z nowatorskimi kierunkami przełomu XIX i XX wieku (impresjonizm, postimpresjonizm, awangarda). Nierzadko kolekcjonerzy-artyści kolekcjonują prace, którymi początkowo nie interesują się ani inni kolekcjonerzy prywatni, ani oficjalne instytucje muzealne. Takie kolekcje stanowią rodzaj manifestu artystycznego, a z czasem stają się doskonałą dokumentacją rozwoju danego kierunku w sztuce.

PRZEGLĄD WSPÓŁCZESNEJ FOTOGRAFII CZESKIEJ

wykład Kamili Kobierzyńskiej
↪ 16.05. | g. 18.30 | Sala Wystaw
obowiązuje bilet wstępu na wystawę

Twórczość fotograficzna naszych południowych sąsiadów nie jest jeszcze w Polsce powszechnie znana. Okazuje się, że wiele nas łączy. W trakcie wykładu odbędzie się prezentacja prac twórców młodego pokolenia, która pozwoli zapoznać się ze współczesną fotografią czeską oraz ukaże zmiany, jakie zaszły w sposobie obrazowania w ostatnich latach.

SPOTKANIA

BEZ OGNIĄ JEST UNDERGROUND. OPowieści o podziemiu artystycznym w komunistycznej Czechosłowacji

goście: Andrzej Jagodziński, Petr Placák
moderator: Tomasz Maćkowiak
↪ 9.04. | g. 18 | Sala Wystaw
obowiązuje bilet wstępu na wystawę

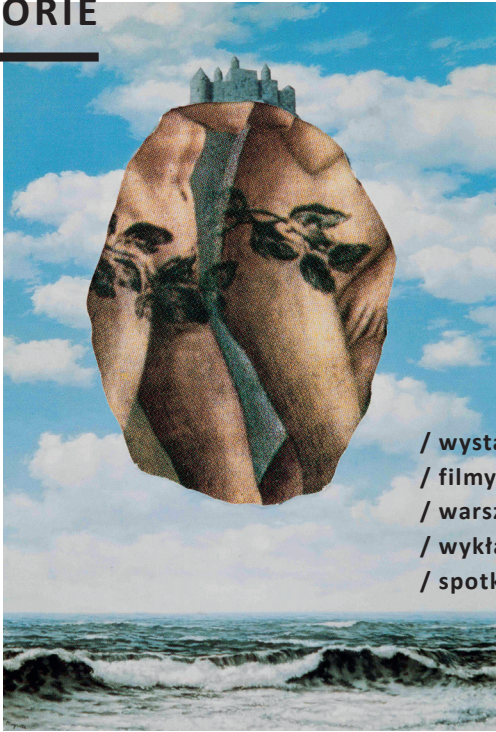
Antykomunistyczna opozycja w byłej Czechosłowacji zintegrowała się w połowie lat 70., głównie wokół środowisk artystycznych. Jednym z jej najważniejszych nurtów był underground – tworzony przez dziesiątki awangardowych zespołów rockowych. Wszystko czego chcieli – to nosić długie włosy i grać muzykę, jaka im się podobała. Władze nie były w stanie tego tolerować i w 1976 roku doprowadziły do uwięzienia i skazania członków grupy Plastic People of the Universe. Był to początek fali represji wymierzonych w środowiska nonkonformistyczne. Środowiska te postanowiły wspólnie stworzyć platformę oporu. Proces o „chuligaństwo” przeciw grupie zwariowanych hippisów zamienił się w jeden z najważniejszych ruchów opozycyjnych czasów komunizmu – manifest czechosłowackiej opozycji i podpisanie Karty 77.

Andrzej Jagodziński
absolwent filologii czeskiej i słowackiej, tłumacz, publicysta, redaktor, dziennikarz, korespondent „Gazety Wyborczej” w Pradze i Bratysławie, członek zespołu redakcyjnego miesięcznika „Gazeta Środkowo-europejska”. Był dyrektorem Instytutu Polskiego w Pradze i w Bratysławie, a także redaktorem „Literatury na świecie”. Członek Polskiego PEN Clubu. Przełożył m.in. wiele dzieł literackich Václava Havla, Milana Kundery, Bohumila Hrabala i Josefa Škvoreckiego.

Petr Placák
czeski pisarz, muzyk i opozycjonista, znany również pod pseudonimem Petr Zmrzlík. Placák był kluczową postacią w podziemiu czechosłowackim, organizował antykomunistyczne demonstracje. Od 1983 roku był klarneściem w zespole Plastic People of the Universe, z którym nagrał dwie płyty. Później pracował jako dziennikarz w wielu gazetach („Respekt” i „Lidové noviny”).

Tomasz Maćkowiak
dziennikarz i publicysta, zajmuje się Europą Środkową. Publikuje m.in. w „Polityce”, „Tygodniku Powszechnym”, „W Drodze” oraz „Więzi”.

CZECHOSŁOWACKIE HISTORIE

/ wystawy
/ filmy
/ warsztaty
/ wykłady
/ spotkania

4.04.–19.05.2019
www.ckzamek.pl

Organizatorzy:

CENTRUM
KULTURY
ZAMEK

POZnań*

4.04.–19.05.2019

Centrum Kultury ZAMEK w Poznaniu

Od 4.04. do 19.05. w Centrum Kultury ZAMEK będzie można obejrzeć dwie wystawy, które łączy osoba Jindřicha Štreita. Pierwsza z nich to „Poza miastem! Sowiniec jako nieoficjalne centrum czechosłowackiej kultury 1974–1989” stanowiąca prezentację kolekcji prof. Jindřicha Štreita. Towarzyszy jej prezentacja fotografii Jindřicha Štreita: „Gdzie jest mój dom” (2013–2017). Zbiór niezwykle różnorodnej twórczości prezentowany w Zamku jest obrazem pewnej epoki, opowieścią o niereżimowej sztuce tzw. ery sowieckiej oraz o sztuce czasów postsowieckich w Europie Środkowej i Wschodniej.

Kultura czechosłowacka stała się także inspiracją do stworzenia szerokiego programu towarzyszącego wystawom. W jego ramach znajdują się zarówno spotkania, warsztaty, jak i projekcje filmowe. Poruszymy tematy związane z historią Czechosłowacji i całego naszego regionu, ze szczególnym odniesieniem do 30. rocznicy przełomu roku 1989.

WYSTAWY

POZA MIASTEM! SOWINIEC JAKO NIEOFICJALNE CENTRUM CZECHOSŁOWACKIEJ KULTURY 1974–1989

kolekcja Jindřicha Štreita

kuratorka wystawy: Štěpánka Bielešová

wernisaż: 3.04. | g. 18 | Atrium

wystawa czynna: 4.04.–19.05. | g. 12-20 (wt.-nd.) | Sala Wystaw

bilety: 2 zł, w Noc Muzeów (18.05. | g. 12-24) wstęp wolny

To pierwsza tak obszerna wystawa sztuki czechosłowackiej w Centrum Kultury ZAMEK. Zobaczymy prace artystów prezentowanych przez Jindřicha Štreita w Sowińcu niedaleko Ołomuńca, z dala od formalnych centrów życia kulturalnego. Byli to artyści spoza oficjalnego obiegu, często pozbawieni możliwości wystawiania swoich prac.

W okresie tzw. normalizacji Zamek w Sowińcu, w którym dawniej mieściła się szkoła, stał się schronieniem dla wielu działających w nieoficjalnym obiegu artystów. Między 1974 a 1989 rokiem Jindřich Štreit zorganizował w Sowińcu 67 monograficznych i zbiorowych wystaw. Balansowanie na granicy tego co dozwolone i przemykanie treści zakazanych przez ówczesny reżim przytłacił osobiście – wyrokiem więzienia w zawieszeniu, zakazem fotografowania i utratą uprawnień do wykonywania pracy pedagoga. Nigdy nie zrezygnował jednak ze sztuki, zarówno jako nieustępliwy promotor artystów, jak i znakomity fotograf.

kuratorskie oprowadzanie po wystawie

4.04. | g. 18.30 | Sala Wystaw

obowiązuje bilet wstępu na wystawę

GDZIE JEST MÓJ DOM (2013–2017)

fotografie Jindřicha Štreita

wernisaż: 3.04. | g. 18 | Atrium

wystawa czynna: 4.04.–19.05. | g. 12-20 (pon.-nd.) | Hol Wielki
wstęp wolny

Na wystawie w Holu Wielkim zaprezentowanych zostanie 20 fotografii Jindřicha Štreita z cyklu „Gdzie jest mój dom”. Jest to przenikliwy esej wizualny zgłębiający problem bezdomności w Republice Czeskiej. Jindřich Štreit w swoim cyklu nie stara się analizować przyczyn bezdomności lecz zanurza się w świat ludzi bezdomnych, odrzucając uprzedzenia i przyjmując postawę pokory, którą wypracował podczas wcześniej realizowanych projektów społecznych. Nie estetyzuje fotografii, tylko pokazuje świat osób bezdomnych takim, jakim jest. Fotografie Štreita zachęcają do refleksji nad chwiejnością, nieprzewidywalnością, a jednocześnie wartością własnego życia.

Jindřich Štreit urodził się 5 września 1946 roku w Vsetinie. Od czasu studiów zajmuje się fotografią, rozwijając swój cykl obrazów dokumentujących środowisko wiejskie. Od 1974 roku prowadził galerię w Sowińcu, gdzie stworzył przestrzeń dla prezentacji wielu niezależnych artystów. Pracował jako nauczyciel i dyrektor szkoły podstawowej. Aresztowany w 1982 roku za rzekome zniesławianie republiki i jej przedstawicieli poprzez swoje zdjęcia, Štreit został skazany na dziesięć miesięcy pozbawienia wolności w zawieszeniu. Ponieważ wyrok wykluczał dalszą pracę w roli pedagoga, artysta pracował jako bibliotekarz a następnie jako dyspozytor gospodarstwa państwowego. W 1990 roku wrócił do nauczania, przyjmując posadę wykładowcy w Instytucie Fotografii Artystycznej Uniwersytetu Śląskiego w Opawie (od 1999 roku jest tam profesorem). Wydał kilkadziesiąt albumów fotografii dokumentalnej. Brał udział w ponad 1100 wystawach, przygotował także setki pokazów jako kurator. Jego dzieła znajdują się w wielu znaczących kolekcjach takich jak: Muzeum Sztuki Użytkowej w Pradze, Muzeum Wiktorii i Alberta (Victoria & Albert Museum) w Londynie, Międzynarodowe Centrum Fotografii (ICP) w Nowym Jorku, Muzeum Sztuki Nowoczesnej (MoMA) w Nowym Jorku, Narodowa Galeria Sztuki (The National Gallery of Art) w Waszyngtonie czy Metropolitanne Muzeum Sztuki w Tokio (Tokyo Metropolitan Art Museum).

FILMY

Zapraszamy na pokazy filmowe przygotowane przez Kino Pałacowe we współpracy z Czeskim Centrum w Warszawie.

26–30.04. | Sala Kinowa | bilety: 10 zł

PEREŁKI NA DNIE | Perličky na dne
reż. Věra Chytilová, Jaromil Jireš, Jiří Menzel, Jan Němec, Evald Schorm, Czechosłowacja, 1965, 105’
↪ **26.04. | g. 19**

Manifest młodości w czeskim kinie epoki komunizmu. Twórcy tego nowelowego filmu, skupieni wokół Miloša Formana, kilka lat później stworzyli trzon czeskiej Nowej Fali. „Perełki na dne” są inteligentnym symbolem wolności w kraju rządzonym przez reżim. Dlatego też nad wszystkimi pięcioma nowelami unosi się ironiczny duch Bohumila Hrabala, którego proza stała się podstawą i punktem wyjścia dla filmu.

ŽART | Žert

reż. Jaromil Jireš, Czechosłowacja, 1965, 80’
↪ **28.04. | g. 19**

„Optyzmizm to opium dla ludu! Zdrowy duch załatuje głupotę. Niech żyje Trocki!” Pocztówkę z tą treścią student Ludwik wysyła dla żartu do koleżanki, co w politycznie niebezpiecznych latach 50. okaże się dla niego fatalne w skutkach.